

Предмет: Жалба Народне банке Србије Због објављивања у фебруару и марту 2012. године непрофесионалних, нетачних и неетичких садржаја у дневном листу Прес, чиме је прекршен Кодекс новинара Србије (у даљем тексту Кодекс), Народна банка Србије на основу члана 24. Статута Савета за штампу, подноси ЖАЛБУ Жалба се подноси из следећих разлога: Током фебруара и марта 2012. године дневни лист Прес објавио је серију текстова који према садржају и начину на који извештавају о девизном курсу и, с тим у вези, о улози гувернера и Народне банке Србије представљају не само кршење основних стандарда професионалне етике у новинарству, већ и озбиљне повреде закона. Објављени су текстови “Шошкићу, ђаво је однео шалу!” (25. фебруара 2012. године, на две стране), “Шошкић сваком „узео“ по 2.700 динара” (28. фебруар 2012. године, на насловној страни), “Смена Шошкића и Марковића као изборни адут демократа” (29. фебруар 2012. године), “Шошкић нас “ојадно” за 69 милијарди” (2. март 2012. године, на насловној страни), “Чека се Молдавка” (2. март 2012. године, у рубрици Вести дана), “Зашто Шошкић мора да остане гувернер” (4. март 2012. године, у ревији), и “Грађани се изјаснили: Убија нас пад динара” (6. марта 2012. године, на насловној страни).

1. У тексту под насловом “Шошкић сваком „узео“ по 2.700 динара”, са наднасловом “Колико нас кошта овај човек” и поднасловима “Привреда у минусу 194 милијарде јер гувернер не уме да одбрани курс”, “Колико нас кошта фискална политика гувернера НБС” и “Први човек Народне банке дозволио да се курс динара стрмоглави за годину дана више од 13 одсто ” – тенденциозно се ствара слика о Народној банци Србије као институцији у којој су вођење девизне политике и одређивање курса динара произвољне ствари једног човека, гувернера Дејана Шошкића, и дају се квалификације гувернера које сугеришу да он одузима грађанима новац и да им наноси штету, чиме се тенденциозно ствара атмосфера незадовољства и неповерења према Народној банци Србије и гувернеру. Чињеница је да су, према Закону о Народној банци Србије, органи Народне банке Србије поред гувернера, Савет гувернера Народне банке Србије (у даљем тексту: Савет) и Извршни одбор Народне банке Србије (у даљем тексту: Извршни одбор) и да они имају прецизно утврђене надлежности. Намерно је прећутана чињеница која би могла битно утицати на став јавности о теми о којој се пише, а то је да, у складу са Законом о Народној банци Србије, режим курса динара не одређује гувернер, већ Савет, на предлог Извршног одбора, уз сагласност Владе РС. Кроз текст “Колико нас кошта фискална политика гувернера НБС” јавност се тенденциозно усмерава на одговорност гувернера за фискалну политику, мада се зна да су у систему поделе власти надлежности и одговорности институција јасно подељене. Народна банка Србије и гувернер не воде фискалну политику, како спорни текст настоји да прикаже. Народна банка Србије је централна банка Републике Србије која обавља законом утврђене функције, подлеже надзору Народне скупштине и њој одговара за рад. Наведеним текстовима крши се основни постулат Кодекса – истинитост извештавања и поштовање интегритета људи о којима се пише. Наиме, у тим текстовима не прави се разлика између чињеница које се преносе, коментара и нагађања, већ се наводи низ неоснованих оптужби.

2. У тексту “Шошкић нас “ојадно” за 69 милијарди” наставља се са тенденциозним навођењем непримерних и увредљивих квалификација, као и неоснованих оптужби и клевета, као што су тврдње да је гувернер грађане “ојадно” да је “дебело оштетио и државу, поред грађана и привреде”, те да “овог човека неко мора да заустави” и ствара се

атмосфера линча у односу на гувернера. Оваквим извештавањем прекршено је начело истинитости извештавања, конкретно недозвољеност објављивања неоснованих оптужби и клевета. Поменути текст представља вид политичке пропаганде која није јасно означена, што је супротно Кодексу.

3. У тексту “Чека се Молдавка” објављеном 2. марта 2012. године на непримерен, увредљив и крајње некултуран начин, уз асоцијације на нечасно напуштање брода који тоне и капетана брода Коста Конкордија, говори се о гувернеру и актуелној ситуацији у земљи у вези са курсом динара: “А, евро нас, Шошкићу, уби. Док ти (извињавам се на овом преласку на неконвенционално обраћање) као мантру понављаш неколико истих реченица о циљаној инфлацији, гађаш се процентима и позиваш се на остале земље у региону, динар тоне ли тоне и у целој бурлески недостаје само мистериозна Молдавка са “Коста Конкордије”, па да прича буде комплетна. Не сумњам, појавиће се однекуд и она, пре или касније” Оваквим писањем драстично су прекршена начела Кодекса, која налажу поштовање достојанства и интегритета људи о којима се пише.

4. У тексту “Зашто Шошкић мора да остане гувернер” објављеном 4. марта 2012. године наводи се: “1) Зато што је место директора зоолошког врта заузето 2) Зато што ни у специјализованим институцијама нема слободних места 3) Зато што је остало још толико тога да уради за монетарни систем Србије - стави катанац на Народну банку, рецимо 4) Зато што има списак знаменитих личности које још није стигао да ‘стави’ на новчанице: Жику Обретковића, Траволту из Борча греде, Еру Ојданића... 5) Зато што је стручњак таквог калибра да би и у ‘монопољу’ успео да обезвреди валуту. 6) Зато што га је тражила Народна банка Грчке, али у име братске љубави не смемо дозволити да прихвати понуду - довољно су, мучени, већ пропали. 7) Зато што је добијање статуса кандидата својеврсна похвала његовом раду – ипак је толико учино за евро. 8) Зато што после његовог одласка остаје још само да се теткица из НБС прихвати места гувернера. Тешко да би лошије радила. 9) Зато што се већ распитивао за посао у неколико престоничких мењачница. 10) Зато што су му рекли да је то озбиљан и одговоран посао у којем се ради са новцем, па се, сирома, разочарао.” Наведеним квалификацијама и поређењима вређа се лично и професионално достојанство и интегритет гувернера Дејана Шошкића, као и интегритет независне институције Народне банке Србије, чиме је на најгрубљи начин прекршен Кодекс.

5. У тексту “Грађани се изјаснили: Убија нас пад динара” објављеном 6. марта 2012. године, уз поднаслов “Туже нас макрои, проститутке и Шошкић”, поред осталог, наводи се: “У последњих десет дана Прес је добио неколико тужби због текстова и афера које је откривао. Занимљиво је да нас је уз макроа из Сремске Митровице, једне проститутке и Геј-лезбијског инфо центра, последња у низу ‘пријавила’ Народна банка Србије на челу са гувернером Дејаном Шошкићем, и то због серије текстова о курсу динара.” У наведеном тексту користи се говор мржње и прекршено је правило Кодекса о одговорности новинара за поштовање културе и етике јавне речи. *** Подржавајући једно од основних демократских начела – право јавности да буде истинито информисана о раду институција, Народна банка Србије не може прихватити да се објављивањем тенденциозних и неистинитих текстова о Народној банци Србије и гувернеру и серијом неоснованих оптужби, клевета и инсинуација у јавности у време финансијске кризе шире неоправдани

страх, паника и неповерење у финансијски систем. Подносећи ову жалбу Савету за штампу, угледном независном саморегулаторном телу, Народна банка Србије предлаже и очекује да Комисија за жалбе Савета за штампу свестрано и непристрасно размотри све изнете наводе, анализира објављене текстове и донесе одлуку којом ће утврдити да је објављивањем наведених текстова повређен Кодекс. Пошто се из садржине приложених текстова може закључити да је реч о кршењу Кодекса, предлажемо да се, у складу са чланом 8. Пословника о раду комисије за жалбе, у овом предмету поступа у скраћеном поступку.

Дејан Шошкић